

İkinci Çeyrekte Yüksek Büyüme

Ozan Bakış,¹ Uğurcan Acar²

Yönetici Özeti

Kesinleşen Nisan, Mayıs ve Haziran ayı GSYH öncü göstergeleri ile yaptığımız hesaplamalara göre 2022 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla GSYH'nin yüzde 6,2 oranında büyümesini bekliyoruz. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerle yaptığımız hesaplamalarla ise 2022 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla GSYH'nin yüzde 1,1 büyüyeceğini öngörüyoruz.

Dünya Bankası ve OECD Türkiye ekonomisi için 2022 yılı büyüme tahminini sırasıyla yüzde 2,3 ve yüzde 3,7'ye yükseltmişti. IMF de yüzde 2,7 olan tahminini yüzde 4'e yükseltti.

¹ Betam, ozan.bakis@eas.bau.edu.tr

² Betam, ugurcan.acar@eas.bau.edu.tr

GSYH büyüme tahminleri	2022Q2
Çeyreklik dönemsel GSYH	1,1
Yıllık dönemsel GSYH	6,2

Tablo 1: Dönemsel ve yıllık reel GSYH büyüme tahminleri. Kaynak: Betam.
NOT: "Çeyreklik dönemsel" büyüme oranı, bir önceki çeyreğe göre tahmin edilen mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış dönemsel GSYH büyümesini; "Yıllık dönemsel" büyüme oranı geçen yılın aynı ayına göre tahmin edilen dönemsel GSYH büyümesini göstermektedir.

Sanayi üretiminde artış, tüketici kredilerinde azalış

2022 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla ÖTV'de yüzde 16'lık bir artış, kredilerde ise yüzde 6-8 civarında bir azalış bekliyoruz (Tablo 2).

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre bakıldığında konut kredileri, tüketici kredileri ve kredi kartlarında dörtte biri aşan azalmalar hesaplıyoruz. Dayanıklı tüketim ürünlerinde yüzde 5,8, dayanıksız tüketim ürünlerinde ise yüzde 18 artış görüyoruz (Tablo 3).

	2022Q1	2022Q2
İthalat-tüketim	9.2	8.0
Konut kredileri	-18.1	-7.7
Tük. kredileri ve KK	-17.2	-5.7
SÜE-dayanaksız tük.	2.6	2.6
SÜE-dayanıklı tük.	2.1	-1.9
ÖTV	10.5	16.0
Kamu tük. harc.	-4.2	0.8

Tablo 2: Bir önceki çeyreğe kıyasla tüketim harcamaları. SÜE: Sanayi üretim endeksi; ÖTV: Özel tüketim vergisi; KK: Kredi kartları.

	2022Q1	2022Q2
İthalat-tüketim	-7.9	6.5
Konut kredileri	-28.8	-31.7
Tük. kredileri ve KK	-21.8	-25.3
SÜE-dayanaksız tük.	14.9	18.0
SÜE-dayanıklı tük.	7.6	5.8
ÖTV	-11.4	19.9
Kamu tük. harc.	-0.6	-1.2

Tablo 3: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla tüketim harcamaları.

Kamu yatırım harcamalarında ve stoklarda yüksek artış

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış veriye göre, 2022 yılının ikinci çeyreğinde kamu yatırım harcamalarında yüzde 25'e varan artış bekliyoruz (Tablo 4).

Yıllık bazda ise kamunun yatırım harcamalarında yüzde 13,2'lik bir artış hesaplıyoruz. Perakende sektöründeki stok seviyesi artışa devam ederken, tüketici kredilerinde olduğu gibi ticari kredilerde de dörtte bire varan azalış bekliyoruz (Tablo 5).

Dış ticaret görünümü olumlu

2022 yılının ikinci çeyreğinde, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış dış ticaret rakamlarına baktığımızda ihracatta yüzde 3,8'lik artış, ithalatta ise yüzde 0,6 azalış bekliyoruz. Geçen çeyrek dış ticaret dengesi aleyhine olan gelişmelerin bu çeyrekte lehte olmasını bekliyoruz (Tablo 6).

Bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla baktığımızda ise ihracatın yüzde 6,5, ithalatın ise 2,3 artmasını bekliyoruz (Tablo 7).

	2022Q1	2022Q2
SÜE-ara malı	0.9	-0.3
KKO-yatırım malı	-0.1	-0.5
İthalat-yatırım malı	5.7	0.7
Tic. krediler ve KK	-13.8	-5.0
Üretim-son 3 ay	-5.5	-3.6
Per. sek. stok	8.2	-0.4
Kamu yatırım harc.	-22.3	24.9

Tablo 4: Bir önceki çeyreğe kıyasla yatırım harcamaları. **KKO:** Kapasite kullanım oranı; **Per.sek.stok:** Perakende ticaret sektörü mevcut mal stok seviyesi. **KKO** diğer endekslerin aksine yüzde puan değişimi olarak verilmiştir.

	2022Q1	2022Q2
SÜE-ara malı	9.4	7.2
KKO-yatırım malı	-0.8	2.7
İthalat-yatırım malı	3.2	5.7
Tic. krediler ve KK	-20.7	-23.1
Üretim-son 3 ay	-3.8	-2.5
Per. sek. stok	14.3	17.6
Kamu yatırım harc.	4.7	13.2

Tablo 5: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla yatırım harcamaları.

	2022Q1	2022Q2
İhracat	-2.5	3.8
İthalat	3.5	-0.6
Altın dışı ihracat	1.5	2.7
Altın dışı ithalat	2.7	-3.0

Tablo 6: Bir önceki çeyreğe kıyasla dış ticaret.

	2022Q1	2022Q2
İhracat	10.8	6.5
İthalat	3.5	2.3
Altın dışı ihracat	18.2	17.1
Altın dışı ithalat	7.5	0.7

Tablo 7: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla dış ticaret.

Genel değerlendirme

GSYH tahmininde kullandığımız diğer mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış değişkenlere baktığımızda elektrik tüketiminde yüzde 4 azalış gözlemlerken, yatırım beklentilerinin pozitif olduğunu görüyoruz (Tablo 8).

Geçen yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında imalat sanayi üretiminde yüzde 12,2, hizmet sektörü talebinde ise yüzde 15,2 artış olduğunu hesaplıyoruz (Tablo 9).

Kesinleşen Nisan, Mayıs ve Haziran ayı GSYH öncü göstergeleri ile yaptığımız hesaplamalara göre 2022 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla GSYH'nin yüzde 6,2 oranında büyümesini bekliyoruz. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerle yaptığımız hesaplamalarla ise 2022 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla GSYH'nin yüzde 1,1 büyüyeceğini öngörüyoruz.

	2022Q1	2022Q2
İmalat SÜE	2.2	1.5
Per. sek. fiy. bek.	2.1	1.9
KKO	-0.0	0.1
Hiz. sek. talep	1.4	-0.1
Gel. 12 ay yat. bek.	-0.1	3.0
Elektrik tüketimi	3.4	-4.1

Tablo 8: Bir önceki çeyreğe kıyasla bazı öncü göstergeler. **Per.sek.fiy.bek:** Perakende sektörü fiyat beklentisi (gelecek 3 ay), **Hiz.sek.talep:** Hizmetlere olan talep (son 3 ay), **Gel. 12 ay yat. bek.:** Gelecek 12 ay yatırım beklentisi

	2022Q1	2022Q2
İmalat SÜE	11.1	12.2
Per. sek. fiy. bek.	8.9	8.0
KKO	2.2	1.9
Hiz. sek. talep	18.8	15.2
Gel. 12 ay yat. bek.	7.2	6.1
Elektrik tüketimi	7.6	1.2

Tablo 9: Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla bazı öncü göstergeler.

KUTU: AÇIKLAMALAR

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırma ile ilgili açıklama:

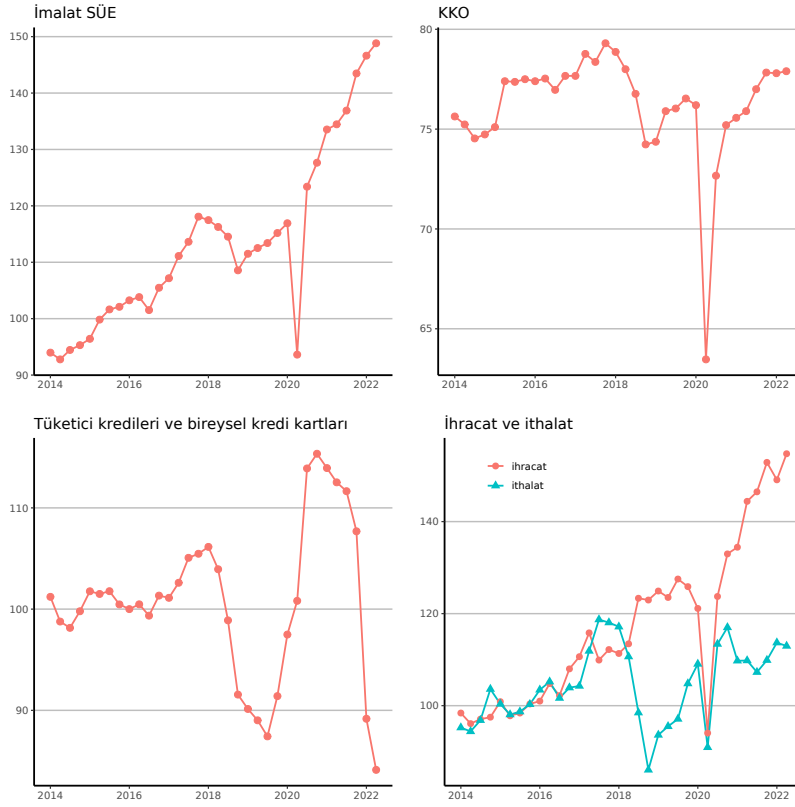
Bir önceki çeyreğe göre GSYH büyüme oranı tahmin edilirken tüm verilerde mevsim ve takvim etkileri için düzeltme yapıyoruz. Eğer veriyi yayınlayan kurumlar düzeltilmiş veriyi yayınlıyorsa doğrudan o serileri kullanıyoruz. Bunun mümkün olmadığı durumlarda düzeltmeyi yapmaktadır. Bu notta kullandığımız değişkenlerin durum şöyle özetlenebilir:

- TCMB: İmalat sanayi kapasite kullanım oranı (KKO); reel kesim güven endeksi (RKGE).
- TÜİK: Sanayi üretim endeksi (SÜE) ve alt kalemleri; ihracat, ithalat ve mal grubuna göre ithalat alt kalemleri (ara malı, yatırım malı ve tüketim malı); sektörel güven endeksleri ve alt kalemleri (perakende ticaret, hizmet ve inşaat sektörleri)
- Betam: Geriye kalan tüm öncü göstergeler.

Öncü göstergelerle ilgili açıklama: Betam her çeyrek için üç tahmin yayınlıyor. İlk iki tahminde büyüme tahmini yapılan çeyreğe ait öncü göstergelerin bir kısmı için son iki ay, diğerleri için ise son ay bilgisi tahmin tarihinde eksiktir. Öncü göstergeler için büyüme rakamları oluştururken bu eksik aylar için serinin daha önceki gözlemlerinden hareketle oluşturduğumuz tahminleri kullanıyoruz. Üçüncü tahminde öncü göstergelerin tüm ayları mevcut olduğundan tahmine ihtiyaç kalmamaktadır.

Tahmin modeli ile ilgili açıklama:

GSYH'nın doğrudan tahmini için 16 öncü gösterge kullanıyoruz. GSYH alt kalemlerinin (tüketim, yatırım, ihracat ve ithalat) tahmini için 26 öncü gösterge kullanıyoruz. Araştırma notumuzda ve tablolarda bu göstergelerin hepsini sunmak yerine içinde bulunduğumuz dönemde öne çıkan ve tahminde başarılı olan değişkenleri sunmayı tercih ediyoruz.

Şekil 1: Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış çeyreklik öncü göstergeler. Tüketici kredileri ve bireysel kredi kartları 2016 yılının ilk çeyreği 100 olacak şekilde endekse dönüştürülmüştür.